

Az évfordulós esemény főszervezője a Comenius Egyetem tanára, Miloš STANKOVIANSKY volt. A hét országból érkezett kb. 80 résztvevő (a legnagyobb számban lengyelek és szlovákok) 33 előadást tartott, 49 posztert mutattak be. Különösen hangsúlyozandó és a jövő szempontjából ígéretes a megjelent fiatalok nagy száma! A tematika most is a lehető legváltozatosabb volt: a hagyományos paleogeográfiai, felszínfejlődési, kormeghatározási témákon kívül kiemelt helyet kaptak a geomorfológiai veszélyforrások, az antropogén hatások, a neotektonika, a kőzetmorfológia a globális éghajlatváltozás következményei, valamint a geomorfológia további tájékológiai vonatkozásai. Magyarországot a pécsi, a debreceni és a szegedi egyetem, valamint az egri főiskola geomorfológusai képviselték.

Az előadóülések után a résztvevők megtárgyalták a Bizottság jövőjére vonatkozó elképzeléseiket is. Bármilyen meglepő, a Kárpát-Balkán Komisszió mindeddig nem volt hivatalosan bejegyzett szervezet, hiszen nem volt elfogadott működési szabályzata, csupán a (volt) szocialista országok földrajzi intézetei közti együttműködésnek szolgáltatott laza keretet. Mostantól a helyzet megváltozik: a konferencia közgyűlése jóváhagyta a Szabályzatot, amely szerint a Bizottság várhatóan még hatékonyabban működhet. Szorosabbra kívánják fűzni a kapcsolatot a Geomorfológusok Nemzetközi Szövetségével (IAG) és még számos más rokon szerveződéssel. Több munkacsoport megalakítására is tettek javaslatot. Új elnököt is választottunk a házigazda, M. STANKOVIANSKY személyében. Titkár a szintén pozsonyi Ján LACIKA (a Szlovák Akadémia Földrajzi Intézete) lett. Ő vezette azt a kétnapos szakmai kirándulást, melynek során többek között Dévénybe, a bősi vízlépcsőhöz, a Garam és a Nyitra völgyébe, Selmecbányára, Körmöcbányára is eljutottunk. A jól megszervezett terepi bemutatókon fluvialis, vulkáni és antropogén geomorfológiai, valamint általános felszínfejlődési problémákban mélyedhettünk el.

Köszönet illeti a szlovák kollégákat, hogy sikeres rendezvényükön egyszerre tekintettek a múlt (a 40 éves történet), a jelen (a legaktuálisabb szakmai kérdések) és a jövő felé, hogy új életre keltsék a geomorfológusoknak ezt a sokra hivatott regionális együttműködését.

LÓCZY DÉNES

Geomorfológus Találkozó – újra Debrecenben

2003. okt. 3–4. között kilencedik alkalommal rendezték meg azt a tudományos tanácskozást, amely évente változó helyszínen és időpontban, de állandóan nagy létszámban vonzza a geomorfológusokat, ill. a természetföldrajz hazai művelőit. Az idei találkozón legalább 60-an vettek részt. Rendezői személyükben részben ugyanazok voltak, mint az első alkalommal (1992-ben), de intézményi hovatartozásuk jócskán átalakult. Nem csak az egyetem szerepelt most a korábbi KLTE helyett immár Debreceni Egyetem (DE) néven, hanem új tanszékneveket is meg kellett tanulnunk. A rendezvényt az MTA Debreceni Területi Bizottságának Környezettudományi Szakbizottsága is támogatta.

A délutáni program kezdetén SZABÓ József mint a Természetföldrajzi és Geoinformatikai Tanszék vezetője mutatta be a DE jelenlegi felépítését, a tanszék oktatási és kutatási feladatait. Őt a tanszék munkatársai követték a katedrán, hogy személyekre „bontsák le” a tennivalókat, beszámoljanak szakmai előmenetelükről, terveikről. Öröndetes, hogy milyen sok, korszerű témával foglalkozó fiatal szerzett itt tudományos fokozatot az utóbbi évtizedben.

„Megújult” a debreceni természetföldrajz másik tanszéke is, amit ezúttal nem csak név-, hanem tanszékvezető-váltás is jelez. CSORBA Péter ugyan szabadkozott, hogy kollégái mostanában

már egyre kevésbé végeznek geomorfológiai kutatásokat, indíttatásukat viszont nem tagadhatják le. Tény, hogy vizsgálataik témakörét alaposan kiterjesztették a tájökológia és a rokntudományok számos részterülete irányába. A Doktori Iskola jóvoltából ezen a tanszéken is biztosítottak látszik az utánpótlás a szép számú – s elsősorban nőnemű – doktorandusz erről győzte meg a megjelenteket.

A debreceni földrajz múltjára a legilletékesebb, PINZCÉS Zoltán emeritus professzor tekintett vissza. Színes elbeszélésében emberi vonásokkal gazdagította a bennünk élő képet néhai professzoráról, KÁDÁR Lászlóról, továbbá tanártársáról, BORSY Zoltánról, aki 1997-ben bekövetkezett váratlan halála miatt már nem lehetett jelen ezen a találkozón. PINZCÉS professzor méltán lehet büszke tanítványaira, akik közül az utóbbi években négyen is kiváló eredménnyel szereztek doktori fokozatot. (Ebből a szempontból persze SZABÓ Józsefnek és KERÉNYI Attilának sem lehet oka panaszra!) A bemutatkozás után a találkozó a természetföldrajzi laboratóriumok (a szélcsatorna, a folyóvízi terepasztal és a szedimentológiai labor) megtekintésével folytatódott. Sajnos, a szűkös anyagi keretek egyre kevésbé teszik lehetővé, hogy ezek, a maguk korában világszínvonalúnak számító berendezések továbbra is a kutatást szolgálják. Ma már inkább csak szemléltető szerepet kapnak az oktatásban.

A rendezvény újdonságának számított a határon túli, felsőfokú, magyar nyelvű földrajzoktatásról folytatott beszélgetés. Vendégeink – Zágrárból BOGNÁR András egyetemi tanár, az MTA külső tagja, Kolozsvárról Tövisi József és PÁNDI Gábor egyetemi docensek, valamint JANCsik Péter tanársegéd, Gyergyószentmiklósról DOMBAY Sándor adjunktus, a Magyarországon doktori tanulmányokat folytató SEKRÉNYESSY Réka, Beregszászról pedig Gönczi Sándor részletesen ismertették, milyen eredményeket értek el, és milyen nehézségekkel küzd a földrajztanárok képzése intézményükben.

Házigazdáink szívességéből vacsora előtt még beszerezhetünk egy-egy különnyomatot azokból a már klasszikusnak számító tanulmányokból, amelyeket KÁDÁR professzor és tanítványai jelentettek meg egykor.

A Geomorfológus Találkozókhöz hagyományosan egynapos szakmai kirándulás is tartozik. Ez mindig jó alkalom arra, hogy - némi kulturális programmal élénkítve - a terepen kapjunk ízelítőt a tanszéki kutatások eredményeiből. Nem volt ez most sem másképp: SZABÓ József és két doktori értekezésükön dolgozó tanítványa, NOVÁK Tibor és TÓTH Csaba vállalták, hogy a helyszínen mutatják be kutatásaik tárgyát. Így tanulmányozhattuk a Hajdúhát felszínformáit, a nagyhegyesi „Kráter-tavat”, amely 1961-ben gázrobbanás következtében jött létre, majd a Kösely példáján a meanderező folyómedreket, amelyekről PATAKNÉ FÉLEGYHÁZI Enikő tartott tájékoztatót.

Mivel a Természetföldrajzi Tanszék tudományos munkájában központi helyet tölt be az antropogén geomorfológia, a továbbiakban is részesültünk néhány példán keresztül az emberi táj-átalakítás „élményében”: a Mihályhalmán egykor állomásozó szovjet katonai egység irányító tornyából pillanthattunk le a gyakorlótérre alakított pusztára és a Nagyiváni-tározóra, ill. a nádudvari Tök-halom példáján sokoldalú ismertetést kaptunk a kunhalmok fajtáiról, elhelyezkedéséről, régészeti, tájképi és ökológiai jelentőségéről. Ebéd előtt még a püspökladányi Ágota-pusztán volt alkalom tájékozódni a szikes területek geomorfológiai kutatásának jelenlegi állásáról.

A gondosan megválasztott, tájhoz illő, kitűnő ebédet (birkapörkölt és slambuc) a Tóth családnak köszönhetjük, és a DE karcagi kutató intézetében költöttük el. Délután még egy közlekedéstörténeti emlék, a szépen rendbe hozott, eredetileg 1809-ben épült, ötlyukú Zádor híd meglátogatására maradt idő. A híd érdekessége, hogy a rajta átfutó, valamikor fontos postaútvonal áthelyeződött, a Zádor-ér pedig, amelyet egykor átvélt, szárazzá vált. Így a híd ma meglehetősen furcsa tanúja az ember tájformáló tevékenységének.

A debreceni geomorfológiai rendezvényre mindannyian nagy várákozással utaztunk, és ezúttal sem csalódtunk. A magyarországi geomorfológiai és tájökológiai kutatások egyik vezető műhelyének munkájába nyerhetünk bepillantást. A rendezvény szervezőit köszönet illeti ezért a lehetőségért és a szíves vendéglátásért.

LÓCZY DÉNES